OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM
Rok VIII. Kraków, piątek 18 września Nr. 211

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i administracji: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu ... Konto P. K. O. w Krakowie 400.630
Nakładem Sp... wydawniczej „NOWY DZIENNIK".
Wszelkie komunikaty ... nadsyłać wprost do Administracji.
Komunikaty ... Redakcji nie będą uwzględnione.
Rękopisów redakcja ... zwraca. Za inseraty i reklamy redakcja nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincji: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·15, wiersz milimetr. 1-szp. Zł. 0·20, nadesłane Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·86, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 1·— gratulacye Zł. 10. inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Radykalizacja świata robotniczego w Anglji

Kongres Trade Unionów. — Dwie uchwały. — Rozluźnienie węzłów z Partją Pracy. — „Drobnomieszczańskie ugrupowanie". — Thomas i Clynes mitygują. — Sympatje dla sowietów. Złote zegarki i perły. — Opinja angielska za oddaniem Mossulu ...Turcji. — „Daily Mail" przeciw ...imperjalizmowi.

Londyn, 11 września.

Doskonale rozumiem, że kongres Trade Unionów nie interesuje mocno czytelników w Polsce. Mimo to biorę na siebie odium pisania w tym liście o odbywającym się teraz w Scarborough dorocznym kongresie Trade Unionów. W ostatnim tygodniu prasa pisała, a Londyn mówił głównie o tym kongresie — jeśli wogóle miał cierpliwość mówić o podobnych sprawach w obliczu katastrofalnej wiadomości, że Uanah, zwycięski koń w Derby był na dziesiątem miejscu w wyścigach w St. Leger, mimo, że jechał na nim najsławniejszy w Anglji człowiek obok księcia Walji, jockey Donogue.

Niezwyczajny to jest kongres. Sześćdziesiąt razy zebrał się już ów parlament związków zawodowych, liczących obecnie 6 miljonów członków. Nigdy jednak poczucie siły, na której się ta organizacja opiera, nie było tak wielkie. Dwie suche uchwały powziął kongres po burzliwej dyskusji: a) Główny urząd Naczelnej Rady Trade Unionów zostanie oddzielony od urzędu parlamentarnej partji pracy, z którym dotychczas dzielił mieszkanie i aparat biurowy; b) Naczelna Rada ma obradować nad wnioskiem o połączenie wszystkich Trade Unionów w jedną wielką unję i przedłożyć swe uchwały ad hoc zwołanemu zebraniu egzekutyw wszystkich unij. Te dwie suche uchwały są początkiem arcyważnych zmian i wskaźnikiem nowych tendencyj.

Zebrał się ten kongres w atmosferze triumfu. Niedawno, a zjednoczonym siłom Trade Unionów udało się pokonać rząd i parlament. W kryzysie węglowym odniosła idea skojarzonych i solidarnych związków walne zwycięstwo. A odniesionem zostało to zwycięstwo bez pomocy parlamentarnej Partji Pracy, która z zaniepokojeniem patrzała na tę próbę przeniesienia środka ciężkości w najważniejszych sprawach z Parlamentu do Kongresu Trade Unionów. Mac Donald bezpośrednio po zwycięstwie górników wygłosił pełną goryczy mowę przeciw antykonstytucyjnej i dyktatorskiej działalności. I chociaż opinja robotnicza zmusiła go do odwołania tego, co powiedział — to przecież okazało się to, co dotychczas kiełkowało tylko pod powierzchnią ruchu.

Trade Unjonizm uważany był dotychczas za zawodową, bezbarwną organizację, konserwatywną w swej historji i w swym temperamencie, której ideały streszczały się do taniego piwa i taniej słoniny. Natomiast Partja Pracy uważaną była za ten polityczny czynnik, który radykalną inicjatywą dźwigał ciężki kolos Trade Unionów z inercji niewolnicze go konserwatyzmu. Teraz zmieniła się sytuacja. Trade Uniony poczynają uważać polityczną Partję Pracy za umiarkowane, trochę drobnomieszczańskie, ugrupowanie, w które zaszczepić trzeba trochę radykalnej trade-unionowskiej krwi.

Drugi wniosek — stworzenie jednego wielkiego Trade Unionu — wywołał burzliwą dyskusję. „Polityczni", będący równocześnie delegatami na kongres, nie mogli wystąpić otwarcie przeciw pierwszemu wnioskowi. Tem gruntowniej wystąpili przeciw drugiej propozycji. J. H. Thomas, Jego Królewskiej Mości były Minister Kolonji, wołał w pełnej gniewu ironji: Siła, to bardzo pożyteczna rzecz, ale rozum jest też czasem potrzebny. A Clynes, były Lord Strażnik Pieczęci Królewskiej, biadał, że nie obawia się on kapitalistycznej klasy, lecz nierozwagi swej własnej robotniczej klasy. Lecz kongres nie odrzucił wniosku i polecił przyszłej Naczelnej Radzie sformułowanie konkretnych propozycyj.

Najważniejszą jest jednak uchwała, tycząca się międzynarodowej organizacji związków zawodowych. W walce między Amsterdamem a Moskwą stanął kongres po stronie rosyjskich związków zawodowych. Rada Naczelna otrzymała polecenie żądania bezwarunkowego przyjęcia sowieckich organizacyj do międzynarodowego związku. Obecny na kongresie wysłaniec sowieckich związków, witany był z entuzjazmem, a delegaci, którzy bez protestu przysłuchiwali się długiej apologji bolszewickich metod, na pożegnanie wręczyli gościom złote zegarki, a ich żonom sznury prawdziwych pereł — którym to ostatnim aktem międzynarodowej solidarności pani Tomskaja wzruszoną była do łez.. Kongres odbył znaczny kawał drogi w tym pochodzie, który rozpoczął się ubiegłej zimy wysłaniem delegacji do Rosji i opublikowaniem sprawozdania, będącego apoteozą współczesnej Rosji. Sprawozdanie to wywołało namiętny protest ze strony kontynentalnych socjalistów. Lecz Trade Uniony przeszły do porządku dziennego nad tym protestem. Wielka Brytanja jest dziś jedynym krajem, w którym wielka masa związków zawodowych odnosi się z czynną przyjaźnią do bolszewickiej Rosji.

Kilka słów o Mossulu: W pojedynku odbywającym się przed Ligą Narodów mają Turcy silnego sprzymierzeńca: angielską opinję publiczną i angielską prasę. W tej ciężkiej sytuacji ekonomicznej jedna myśl opanowuje tu ludzi: żadne nowe wydatki, żadne nowe komplikacje Turcy domagają się przyznania Mossulu, który wedle orzeczenia neutralnej komisji stanowi prawnie część tureckiego terytorjum. Przyznanie Mossulu Wielkiej Brytanii — powiada znaczniejsza część prasy — oznacza przedłużenie mandatu nad Mezopotamją na dalsze 25 lat, tj. dalszy wydatek, co najmniej 5 miljonów funtów rocznie. Ponadto — takie rozwiązanie oznacza wojnę z Turcją lub conajmniej nieobliczalne zaburzenia graniczne. Co takie komplikacje znaczą — i kosztują — w pustynnym kraju, tysiąc kilometrów od morskiego portu — to jasne. Dlatego p. Amery okrzyczany jest niebezpiecznym awanturnikiem, tym samym awanturnikiem, który w roku 1923 pchnął Baldwina na drogę cel ochronnych, nowych wyborów i — ogromnej klęski. Zdaje się, że p. Amery życzy sobie teraz w cichości ducha, iżby ten Mossul licho wzięło. W każdym razie przyszły historyk z wzruszeniem ramion notować będzie fakt, że „anno Domini 1925 Daily Mail — Daily Mail! — pisało o „zwarjowanym imperjaliźmie", „imperialism run mand"... **L.**

—o-o—

Kwestja palestyńska na kongresie Trade - Unionów

Londyn. (Tel. wł.) Kongres Trade Unionów przyjął rezolucję Purcella (lewica soc.), wypowiadającą się przeciw wykonywaniu rządów angielskich nad ludami niebrytyjskimi. Rezolucja staje na stanowisku samostanowienia narodów, chociażby nawet poszczególne szczepy oderwały się od imperjum brytyjskiego. W referacie swoim wskazał Purcell także i na Palestynę w duchu swojej rezolucji. Przeciwko niej wypowiedział się b. minister dla kolonji Thomas. Jego zdaniem należy współdziałać nad porozumieniem żydowsko-arabskiem, co usunie jedyne trudności w Palestynie.

Cel podróży min. Monziego do Berlina

Przygotowania gruntu dla rokowań Brianda z Stresemannem i Cziczerinem

Paryż, 16 9. PAT. Jak donosi „Echo de Paris" celem podróży ministra de Monziego do Berlina było przygotowanie gruntu dla bezpośrednich rozmów między Briandem a Cziczerinem oraz Briandem a Stresemanem w sprawie paktu bezpieczeństwa. Ewentualne te rozmowy pozostawałyby w związku z pobytem ministra Skrzyńskiego w Paryżu.

6. października w Lucernie

Wiedeń, 16 9. PAT. „Neue freie Presse" donosi z Berlina, że w tamtejszych kołach sądzą, że konferencja ministrów spraw zagranicznych rozpocznie się dnia 6 października w Lucernie.

Cziczerin do Berlina

Wiedeń, 16 9. PAT. „Neue freie Presse" donosi z Berlina, że w tamtejszych kołach urzędowych nic nie jest wiadomo o mającem jakoby nastąpić w dniu 22 bm. przybyciu Cziczerina do Berlina.

Stanowisko stronnictw niemieckich

Berlin, 16 9. PAT. Natychmiast po powzięciu decyzji przez rząd niemiecki zwołana zostanie konferencja premjerów krajów niemieckich, poczem zbierze się komisja spraw zagranicznych Reichstagu, celem wyświetlenia stanowiska partji w sprawie paktu gwarancyjnego i udzielenia przyszłej delegacji niemieckiej dyrektyw. Ogólne zainteresowanie prasy budzi stanowisko, jakie zajmie partja nacjonalistyczna, której skrzydło prawe nie przestaje atakować propozycji gwarancyjnych Stresemana.

Pierwszy etap rokowań polsko-litewskich zakończony

Dalszy ciąg rokowań odbędzie się w Lugano.

Kopenhaga, 16 9. PAT. W dniu wczorajszym odbyło się drugie plenarne posiedzenie konferencji polsko-litewskiej, na którem przyjęto sprawozdanie komisyjne dla spławu, komunikacji i opieki konsularnej. Konferencja stwierdziła, że cały szereg spraw został uzgodniony Ponieważ cały materjał objęty porządkiem dziennym nie został w zupełności wyczerpany, postanowiono prowadzić rokowania w dalszym ciągu, przyczem wyznaczono jako termin następnego posiedzenia dzień 10-go października. Miejscem rokowań będzie Lugano.

Sprawozdanie delegacji litewskiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 9 Sin. TASS donosi: „Izwiestja" podaje z poważnych źródeł, iż przewodniczący litewskiej delegacji do rokowań z Polską p. Sidzikowski (Sidikauskas) złożył rządowi litewskiemu sprawozdanie z przebiegu rokowań, w którem stwierdził. iż delegacja polska zgodziła się na propozycje litewskie, zrzekła się żądania ustanowienia konsulatu polskiego w Kłajpedzie, zadawalając się utworzeniem tam ajencji handlowej, którąby miała pełnić funkcje konsularne Komisja sejmowa parlamentu litewskiego i rada gabinetowa wypowiedziały się za podpisaniem układu, czemu się jednak sprzeciwił prezydent republiki Stułczyński. Również litewska opinja publiczna ma być niezadowolona z utworzenia ajencji handlowej polskiej w Kłajpedzie W związku z tem mówią o mającej nastąpić dymisji gabinetu litewskiego.

Rokowania handlowe polsko-niemieckie

Berlin, 16. 9 PAT. „Taegliche Rundschau" omawia dziś szczegóły mających się rozpocząć rokowań handlowych polsko niemieckich. Główną przeszkodą dojścia do porozumienia widzi organ partji ludowej w polityce handlowej rządu polskiego, zdążającej do ograniczenia importu. Należy się spodziewać że delegacja polska zaproponuje ustalenie wzajemnego sytstemu kontyngentowania. Jednak propozycja taka byłaby dla Niemiec niemożliwą do przyjęcia, o ile bowiem system taki byłby możliwy do przyjęcia dla Polski eksportującej tylko cztery grupy towarów, a mianowicie węgiel, zboże, drzewo i bydło, o tyle różnorodność eksportu niemieckiego nie pozwoliłaby w praktyce na obliczenie kontyngentu.

Rokowania polsko-sowieckie o konwencję kolejową

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 9 Sin. W Moskwie otwarto wczoraj pierwszą polsko sowiecką konferencję kolejową Prezes delegacji sowieckiej p. Rudy wskazał na konieczność uregulowania ruchu kolejowego z Polski do Rosji, który z dnia na dzień wzrasta. Kiedy w ciągu roku 1924 przez trzy punkty graniczne polsko sowieckie obrót towarowy wynosił 6.691 wagonów, to w ośmiu miesiącach bieżącego r. wyniósł on 14.175 wagonów. Konwencja kolejowa między Polską a Rosją wzmoże ten ruch jeszcze więcej. a tem samem przyczyni się do zbliżenia się ekonomicznego obu krajów.

P. Nazarenius o stosunkach handlowych polsko-sowieckich

Warszawa, 16. 9 Sin. Przewodniczący sowieckiej misji handlowej w Polsce p. Nazarenius wyjechał do Moskwy, gdzie udzielił przedstawicielowi TASS u wywiadu o stosunkach handlowych polsko sowieckich. Treść wywiadu pokrywa się naogół z informacjami, jakich p. Nazarenius udzielił Waszemu korespondentowi podczas Targów wschodnich we Lwowie.

Cziczerin chwilowo nie przyjeżdża do Warszawy

Warszawa, 16 9. Sin. Dziś nadeszła do Warszawy wiadomość z Moskwy, iż Cziczerin poważnie zaniemógł i zmuszony jest pozostać w łóżku. Wobec tego przyjazd jego do Polski został odłożony na termin późniejszy.

P. S. L. Piast za rozwiązaniem Sejmu

w razie utrącenia reformy rolnej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16 9. Sin. Wobec niepewnego wyniku obrad nad reformą rolną w senacie, istnieje obawa w kołach PSL Piasta, że pewne poprawki senatu nie znajdą kwalifikowanej większości w sejmie dla ich odrzucenia. W takim razie, rozważają w kołach Piasta wniosek o rozwiązanie obecnego Sejmu i przeprowadzenie nowych wyborów na podstawie dotychczasowej ordynacji wyborczej. Do nowych wyborów pójdą Piastowcy pod hasłem przeprowadzenia reformy rolnej.

Rada Ligi nar. w sprawie sanacji Austrji

Genewa, 16. 9 PAT. Rada Ligi narodów na wniosek Scialoji postanowiła wezwać komitet ekonomiczny Ligi narodów do możliwie najprędszego zbadania sprawozdania rzeczoznawców prof. Rista i redaktora naczelnego Laytona w sprawie stosunków ekonomicznych Austrji oraz wynalezienia takiego rozwiązania sprawy, któreby brało pod uwagę interesy różnych zainteresowanych stron. Pozatem Rada Ligi zaaprobowała sprawozdanie byłego belgijskiego ministra spraw zagranicznych Hymansa w sprwie prac, dokonanych przez komitet ekonomiczny Ligi narodów. Komitet ekonomiczny przedłożył prowizorycznie projekt międzynarodowej konwencji w sprawie zniesienia różnych ograniczeń wywozowych i wwozowych. Projekt ten ma być przesłany do zaopinjowania zarówno rządom, jak i roznaitym weilkim związkom handlowym i przemysłowym.

Min. Skrzyński o stosunkach polsko-austrjackich

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Genewa, 16 9 (K.) Minister Skrzyński udzielił wywiadu korespondentowi Neue freie Presse na temat stosunków polsko austrjackich. Minister Skrzyński wskazał, że Polska z żywem zainteresowaniem śledzi usiłowania Austrji w sprawie sanacji gospodarczej i że obrady Ligi narodów w sprawie austrjackiej osiągnęły pomyślny rezultat. W całym świecie daje się obecnie wyczuć pragnienie załagodzenia tarć wojennych. Również koniecznem jest usunięcie wszystkich źródeł przyszłych konfliktów. Sami Anglicy przyznają, że niemożliwem jest myśleć o usunięciu ognisk zapalnych w jednme miejscu przy pozostawieniu ich w innem miejscu,. Dlatego też sprawa gwarancyj na wschodzie musi zostać w odpowiedni sposób uregulowaną.

W sprawie stosunków gospodarczych polsko austrjackich wyraził min. Skrzyński nadzieję, że będą się one i nadal pomyślnie rozwijały pomimo chwilowych utrudnień

Z Senatu

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16 9. Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu senatu rozpoczęły się obrady nad ustawą o przeprowadzeniu reformy rolnej. Referował sen. **Bielawski**. W dyskusji przemawiali senatorzy **Stecki** (Ch. N.), **Gruetzmacher** (Z. L. N.), i **Woźnicki** (Wyzw.), który przemawiał za wywłaszczeniem bez odszkodowania

Nowa lista towarów zakazanych

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 9 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Rady min. ułożono całkowitą listę towarów, których przywóz do Polski został zabroniony. Jedynie tylko drobne kontyngenty pewnych towarów zostaną dozwolone z tych państw od których na podstawie traktatów handlowych musimy pewne towary pobierać.

Urzędowa lista zostanie ogłoszona jutro. Zawierać ona będzie towary takie jak: owoce, ryby, mydła, wyroby galanteryjne, szmuklerskie, jedwabne wełniane, kapelusze męskie i td.

* * *

Warszawa, 19 9. (Sin) Lista towarów zakazanych do przywozu obejmuje również futra oprócz futer surowych obuwie skórzane, lakierowane, zamszowe i luksusowe, kamienie szlachetne i sztuczne, szyby i lustra, wody toaletowe i perfumy bez spirytusu, fortepiany, pianina, gramofony, samochody osobowe, motocykle, cyklonetki, karty do gry, dywany wełniane albo półwełniane. firanki, koronki i hafty, tiul, bieliznę wykończoną i nie wykończona, odzież męską wykonaną z materjałów objętych zakazem przywozu, odzież damska dziecięcą, czapeczki damskie i dziecinne, chusty, serwety, obrusy, bieliznę pościelową, kołdry, firanki, parasole, parasolki i laski z parasolami.

Interwencja czeska w sprawie importu do Polski

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16 9. Sin. Z Pragi czeskiej donoszą, iż czeska rada gabinetowa zastanawiała się nad zażaleniem czeskich izb handlowych z powodu ograniczeń importu do Polski. Podobno ma nastąpić w tej sprawie interwencja dyplomatyczna w Warszawie.

Przerwanie dostaw surowca dla przemysłu łódzkiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Łódź. 16 9. (W-r.) Nadeszła tu dziś wiadomość, iż angielscy dostawcy surowca bawełnianego i wełnianego dla przemysłu łódzkiego wypowiedzieli umowy o dostawy surowca, obawiając się, iż na skutek zachwiania się waluty polskiej fabrykanci nie wywiążą się ze swych zobowiązań.

Weksle za zaległości podatkowe

Niesprawdzone pogłoski

Warszawa, 16 9. Sin. W niektórych pismach (także i w „Nowym Dzienniku" — Red.) pojawiły się informacje, jakoby zaległe podatki można było spłacać wekslami. Jak się dowiaduję. z miarodajnego źródła, rozporządzenie takie nie jest opracowywane.

O dostawy zboża dla armji

Warszawa, 16. 9 Sin. Jak wiadomo, min. spraw Wojsk. rokowało w swoim czasie ze związkiem kooperatyw rolnych w sprawie dostawy zboża dla armji. Warunki jednak złożone przez „Kooprol" były takie że VII. departament (intendentura) min. spr. wojskowych wypowiedział się przeciwko zawartej umowie. Dzięki jednak poparciu premjera Grabskiego i min. rolnictwa Janickiego, pertraktacje z „Kooprolem" nie zostały w zupełności zerwane. Sprawa dostaw zboża dla armji na rok 1925/26 jest chwilowo w zawieszeniu.

Curiosa prasowe

(Dokument obłudy endeckiej. — Poco rozmawiano z Żydami. — Umizgi do sowietów. — P. Korfanty niecierpliwi się.

Czy obłuda endecka jest curiosum? Pytanie na pozór dziwne i omal że nie retoryczne. Możnaby nas doprawdy posądzić o naiwność, że wogóle tego rodzaju pytania zaprzątają naszą uwagę. A jednak ciągle i na każdym kroku spotykamy objawy obłudy endeckiej, przechodzącej zwykłe granice, do których nas praktyka endeckiej teorji już przyzwyczaiła. Weźmy np. okólnik, który Związek Ludowo-Narodowy rozesłał do swych prowincjonalnych kół w sprawie porozumienia polsko-żydowskiego. Analiza tego dokumentu dałaby nam klasyczny wprost okaz obłudy, oszukującej w dodatku siebie samą.

I tak zapewniają prowodyrzy endecji swą prowincjonalne owieczki, że rząd, w imieniu którego występowali ministrowe St. Grabski i Skrzyński prowadził z Kołem Żydowskiem rozmowy bez porozumienia ze stronnictwem (scil. endeckiem). A więc p. St. Grabski jeden z tuzów endecji działa poza plecyma pana St. Głąbińskiego. Czy nawet w Rypinie lub w innym jakimś Kaczym dole znajdzie się taki naiwny, któryby w to uwierzył? Idźmy jednak dalej, bo mnóstwo rodzynek jest w tym okólniku.

Po wyliczeniu ustępstw rządu dla Żydów na polu szkolnictwa, zapewnia okólnik, że

„o ustępstwach natury gospodarczej oczywiście w rokowaniach mówiono dużo, ale zobowiązań rząd żadnych nie przyjął; spoczynek niedzielny, koncesje i tp. oparte są o ustawy sejmowe i choćby już dlatego nie może być mowy o ustępstwach rządu. Że Sejm na jednostronne ustępstwa dla Żydów nie pójdzie — świadczy niedawna uchwała Sejmu odrzucająca wnioski Koła Żydowskiego w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzpltej o rewizji koncesyj monopolowych“.

Ciekawsze są zapewnienia, że endecja broni w walce z Żydami nie składa, przeciwnie dążyć dalej zamierza do ograniczenia praw żydostwa w samorządzie miejskim, czego dowodem uchwała Rady Naczelnej z dnia 28 lipca br. domagająca się „zabezpieczenia praw ludności polskiej, jako tej, która dla państwa ponosiła największe ofiary w drodze pluralności lub kuryj narodowościowych“.

Pocóż więc były te rozmówki z Żydami? I tu wyłazi szydło z worka, tu obłuda endeckiego franta święci prawdziwy triumf.

„Rozmowy z Żydami dadzą jednak Polsce pewną korzyść. Rozluźnienie a nawet rozbicie bloku mniejszości narodowych — to zysk zwłaszcza w województwach wschodnich, poważny. Deklaracja Żydów na terenie międzynarodowym (Zjazd Przyjaciół Ligi narodów) ma także swoje znaczenie. Poparcie emigracji do Palestyny (vide list min. Skrzyńskiego do Sokołowa) głaszcze ambicje Żydów, a zgodne jest z naszym celem zmniejszenia ilości Żydów w Polsce“.

Nie dodajemy do tego „dokumentu“ żadnych naszych komentarzy, bo przedewszystkiem oczekiwać należy potwierdzenia autentyczności okólnika, ogłoszonego przez radykalny „Głos Prawdy“, a powtóre — komentarze są zbyteczne.

Ale skoro już mówimy o obłudzie endeckiej, warto nad tem zjawiskiem dłużej się zastanowić. Obłuda ta chodząca zwykle w parze z cynizmem, nie świadczy wcale o zbytniej mądrości dziedzicznie nią obciążonych. Owszem jest nawet świadectwem pewnego niedorozwoju umysłowego, podsuwającego zamiast jasnej wytycznej różne bałamutne kawały. Panowie, spekulujący na naiwność prowincji, są w rzeczystości niezdolni do trzeźwej oceny międzynarodowej sytuacji Polski. Weźmy np. umizgi endecji do Sowietów. Endecja gotową już jest do zawarcia przymierza zaczepnoodpornego przeciw Anglji i Niemcom z bolszewicką Rosją.

I tak pisze „Słowo Polskie“:

„Oceniając tę ofertę Sowjetów, stwierdzić trzeba najpierw, że ich organ urzędowy trafnie naogół ocenia metamorfozy, dokonywujące się w sytuacji międzynarodowej i dobrze orjentuje się w pokojowych wobec Rosji nastrojach polskiej opinji publicznej. Istotnie żaden z odpowiedzialnych polityków naszych nie żywi zamiarów agresywnych wobec Rosji, a o jakiejś nowej wyprawie na Kijów, celem stworzenia sfederowanej z Polską Ukrainy i Białorusi nie marzą chyba już nawet zwolennicy p. Piłsudskiego. Jeśli zaś idzie o obóz narodowy, to tu opinja pod tym względem oddawna jest ustalona i jednolita. Wobec naszego nieszczęsnego położenia geograficznego między dwoma kolosami wszyscy zgodni są w tem, że musimy zachować czujny front obronny przeciw Niemcom, z którymi porozumienie jest niemożliwe, jak tego świeżym dowodem jest ich postulat rewizji granic wschodnich, a natomiast utrzymać stosunki jak najbardziej pokojowe z Rosją, z którą porozumienie jest możliwe i pożądane“.

A przecież niedawno pouczał panów endeków Dmowski, że decydującym czynnikiem polityki międzynarodowej jest Anglja, że na dalszą metę ster polityki antyangielskiej jest niemożliwy itd. Chytrzy politycy endeccy sądzą, że przechytrzą Cziczerina i Chamberlaina! Nie zdają sobie nawet sprawy, jak niebezpieczną może być ta zabawka.

Tembardziej niebezpieczną jest ta zabawka, gdy okres sanacyjny rządów p. Grabskiego doznał najsilniejszego wstrząsu. Nieprzyjaciele p. Grabskiego nie mają już czasu i nie chcą dłużej czekać. Bez ceremonji wyciągają ręce po spadek, nie oglądając się wcale na to, czy przesilenie rządowe jest teraz wskazane. Najniecierpliwszym jest p. Korfanty który w swej „Rzeczypospolitej“ ogłasza już niewypłacalność premjera Grabskiego, pisząc:

„Ale po dwóch tygodniach sam przekonał się, że łudził siebie oraz innych. Na posiedzeniu komisji senackiej — rozmyślnie wybrał to zaciszne miejsce na konfensjonał wyznania grzechów — przyznał, że się mylił, i że trzeba zawrócić z drogi, którą kazał wszystkim uważać za jedynie właściwą, za trafną i dla Polski za pożyteczną. Minister, który ciągle się mylił, tym razem okazał się dobrym psychologiem. Forma przyznania się do wielkich błędów i forum, wobec którego czynił tę spowiedź generalną sprawiły, że opinja publiczna nie połapała się odrazu, iż pan prezes ministrów, Władysław Grabski przyznał się do całkowitego bankructwa politycznego i że Sejm powinien natychmiast pomyśleć o ułożeniu nowego programu pozytywnej naprawy Państwa i o nowym mężu zaufania, który ten program będzie energicznie wprowadzał w życie. Przed dwoma tygodniami wystarczyłoby ułożenie przez Sejm tylko nowego programu. Dzisiaj cały kraj ma wrażenie, że pan Władysław Grabski już sam nie czuje się na siłach do wejścia na nową drogę“.

Assi.

O rychłe wybory nowej Egzekutywy Sjon.

Wiedeń. (ŻAT) Korespondent ŻAT-nej dowiaduje się, iż sjoniści radykalni przygotowują kampanję, mającą na celu dokonanie natychmiastowego wyboru nowej Egzekutywy sjonistycznej. Sjoniści radykalni zapowiedzieli również swój protest przeciw tendencjom dokonania wyborów dopiero w końcu przewidzianego terminu trzechmiesięcznego.

Żydostwo Afryki południ. wstępuje do Jewish Agency

Londyn. (Tel. wł.) Przedstawiciele gmin i organizacyj żydowskich Afryki połud. odbyli konferencję w Durban, na której obradowano nad kwestją wstąpienia do rozszerzonej Jewish Agency. Po ożywionej dyskusji uchwalono akces do Agencji Żyd. i polecono prezydjum dalsze pertraktacje co do zastępstwa żydostwa południowo-amerykańskiego w Jewish Agency.

Egzekutywa arabska demonstruje...

Jerozolima. (ŻAT) Egzekutywa arabska w Palestynie nadesłała Wysokiemu Komisarzowi Palestyny lordowi Plumerowi memorjał, w którym stwierdza, iż wszyscy urzędnicy departamentu emigracyjnego rządu palestyńskiego składają się z Żydów i sjonistów.

Autorzy memorjału zakładają swój protest przeciw jednostronności polityki imigracyjnej, od której zależą losy i przyszłość kraju. Egzekutywa arabska domaga się usunięcia wszystkich urzędników żydowskich i sjonistycznych, a na miejsce ich osadzić urzędników „neutralnych“, zadaniem których byłoby ograniczenie przypływu żydowskiej imigracji do Palestyny.

Stała rubryka: Rumunja

PROF. CUZA OTRZYMUJE Z POWROTEM KATEDRĘ.

Bukareszt. (ŻAT) Organ partji rządowej w Rumunji „Adwerul“ donosi, iż rumuński minister oświaty zamierza przywrócić przywódcy antysemitów rumuńskich prof. Cuza katedrę na uniwersytecie w Jassach.

Jak wiadomo, prof. Cuza pozbawiony został w roku ubiegłym katedry z powodu udziału swego w zamachu rumuńskich studentów faszystowskich na synagogę żydowską w Jassach.

KSIĘŻA RUMUNSCY PRZECIW ANTYSEMITYZMOWI.

Jassy. (ŻAT) W Jassach odbywały się obrady kongresu księży mołdawiańskich. Ksiądz Kapcza wygłosił przemówienie, w którem wskazał na wielkie niebezpieczeństwo, jakie ruch antysemicki sprowadza na kraj. Mówca apelował do księży, ażeby zużyli wszystkie swoje wpływy na walkę z zarazą antysemicką.

Antysemityzm w Grecji

Londyn. (Tel. wł.) Z Aten dochodzą wiadomości o szerzącym się tam znowu antysemityźmie władz rządowych. Ostatnio minister spraw. wojskowych w tajnym dekrecie wykluczył oficerów żydowskich od awansu, chociaż Żydzi odznaczyli się w armji greckiej bardzo wybitnie. — W Salonikach powoduje antysemityzm na polu gospodarczem stałą emigrację ludności żydowskiej. Obecnie władze rugują kupców żydowskich z lokali w budynkach rządowych.

DROBNE WIADOMOŚCI ŻYDOWSKIE.

— **ŻYDOWSKA KOLONIZACJA ROLNA W ROSJI.** Kierownik „Agro Jointu“ w Rosji dr. Józef Rosen oświadczył, że dotąd „J. D. C.“ udzielił swego poparcia 65,000 żydowskim kolonistom w Rosji. Z tej liczby 30,000 kolonistów zamieszkuje okrąg chersoński. Ogólna liczba kolonistów żydowskich w Rosji wynosi około 165,000. Liczba ta byłaby znacznie większa, gdyby nie wojny domowe i głód, jaki nawiedził kolonje żydowskie w 1921 roku. Około 10.000 żydowskich rodzin chłopskich (50,000 dusz), zginęło w owym czasie śmiercią głodową, a liczne kolonje żydowskie zniknęły zupełnie z powierzchni ziemi w czasie pogromów żydowskich.

— **SZKOŁA HANDLOWA W TEL AWIWIE** obchodziła niedawno 5-lecie swego istnienia. W chwili obecnej uczęszcza do szkoły 131 uczniów.

— **ZAMORDOWANIE ŻYDOWSKIEGO PRZEWODNICZĄCEGO SOWIETU.** Niedawno odbyły się w kolonji żydowskiej Nowa Połtawka, w okręgu chersońskim wybory do miejscowego sowietu. Przewodniczącym wybrany został Żyd, niejaki Kremer. Następnego dnia Kremer został zamordowany przez nieznanych złoczyńców. Dochodzenie jest w toku.

KRONIKA.

Kraków, 17 września

ŚWIĄTECZNY NUMER „NOWEGO DZIENNIKA".

W dniu jutrzejszym, jako w przeddzień Święta Rosz-Haszanah, ukaże się „Nowy Dziennik" w znacznie powiększonej objętości i będzie zawierał artykuły i prace szeregu wybitnych publicystów i literatów, a to pos. Dra Thona, senatora Dra Ringla, posłów Dra Sommersteina i Dra Inslera, Dra Berkelhammera, Dra Józefa Finkelsteina (Wiedeń), Ed. Kleinlerera (Rzym), Dra Rudolfa Taubenszlaga (Łódź), N. Weiniga (Warszawa), Ch Lewa i in.

— ODNOWIENIE WIEŻY RATUSZOWEJ. Od dwóch dni prowadzone są roboty około naprawy wieży ratuszowej w Rynku gł. Gzymsy zmurszałe usuwają strażacy, przymocowani dla bezpieczeństwa linami do balustrady i ganków na górnych piętrach. Pracy przyglądają się tłumy przechodniów. Roboty potrwają kilka tygodni.

— O UPORZĄDKOWANIE LOTNISKA I DROGI DO RAKOWIC. W dniu wczorajszym odbyła się konferencja w biurze prezesa kolei inż. Barwicza w sprawie naprawy drogi, prowadzącej na lotnisko w Rakowicach, oraz wyrównania terenu lotniska, przeznaczonego na lądowanie samolotów pasażerskich. Udział w konferencji wzięli: wojewoda Kowalikowski, wiceprezydent inż. Sare, starosta Dr. Bal, przedstawiciel Rady powiatowej, inż. Turski, dowódca obozu warownego pułk. Kostrzewski, kapitan-pilot Brzazgan i insp. Wölfling, reprezentant Aerolotu. Konferencja została zwołana na skutek skarg zarządu Aerolotu na fatalne warunki lądowania aparatów i dojazdu na lotnisko z miasta, przyczem Aerolot oświadczył, że w razie nieprzeprowadzenia napraw będzie zmuszony przenieść stację lotniczą z Krakowa do Katowic. Na wczorajszej konferencji przedstawiciele miasta i Rady powiatowej oświadczyli gotowość natychmiastowej naprawy drogi na lotnisko rakowickie, a przedstawiciel pułku lotniczego zapewnił, że wojskowość wkrótce wyrówna teren lądowania samolotów pasażerskich.

— KONIEC „GOŃCA KRAKOWSKIEGO". Onegdaj przestał wychodzić „Goniec Krakowski", organ endecji. Wtajemniczeni już oddawna przepowiadali „Gońcowi" — koniec, gdyż od dłuższego czasu pisemko to goniło ostatkami. Sprzedawany od wczoraj „Goniec Krakowski" jest drukowany w Katowicach, ma całą treść „Gońca Śląskiego", a tylko nagłówek pozostał „krakowski".

— PO ARESZTOWANIU WŁ. ROPSKIEGO. Jak już donosiliśmy, onegdaj organa policji na polecenie sędziego śledczego aresztowały znanego na bruku krakowskim właściciela 3 biur sprzedaży i kupna nieruchomości Władysława Ropskiego. Osobnik ten posiadał biura w Rynku głównym na linji AB i na linji C-D, a ostatnio otworzył takież biuro w Zakopanem na Krupówkach. Aresztowanie Ropskiego spowodował B. Dulant, robotnik z Nowej Wsi Szlacheckiej, który przed kilku miesiącami dał Ropskiemu 200 dolarów i 1000 zł, jako zadatek na kupno małego domku na przedmieściu Krakowa. Sprawa ciągnęła się przez kilka miesięcy, a Ropski nietylko, że odmówił kupna posiadłości, lecz nie chciał zwrócić Dulantowi pieniędzy. Drugie doniesienie wpłynęło od Konstantego Sznajkiewicza, którego Ropski zarwał w podobny sposób na 248 dolarów i 870 złotych. Ponadto wpłynęło jeszcze kilka takich doniesień. Na skutek skarg poszkodowanych odbyły się w sądzie cywilnym rozprawy o zwrot pretensji, przyczem Ropski w sądzie złożył manifestacyjną przysięgę, że nie posiada żadnego majątku. Gdy Ropski mimo to dokonywał w dalszym ciągu podobnych tranasakcyj sędzia śledczy zarządził jego aresztowanie pod zarzutem zbrodni oszustwa.

W sprawie służby wojskowej słuchaczy Uniwersytetu

Grono akademików tarnowskich zwraca się za naszem pośrednictwem do Władz wojskowych w następującej sprawie:

„Wszyscy asenterowani koledzy — słuchacze uniwersytetu korzystali z odroczeń służby wojskowej na podstawie ustawy tymczasowej „o powszechnym obowiązku służby wojskowej" (art. 64). Ostatnio wyszła nowa ustawa wojskowa, wedle której korzystający z odroczenia mają składać podania o takowe najpóźniej do dnia **20 czerwca** tego roku, w którym poprzednio wydane odroczenie traci swą ważność. Wedle ustawy dawnej, nas obowiązującej poprzednio, winniśmy wnosić podania do **20 października**, załączając odpowiednie dokumenty (świadectwo frekwentacyjne z Uniwersytetu). O tem że podania należy wnosić już w czerwcu nikt z nas nie wiedział. Pomijając kwestję, że nie ogłoszono tego obowiązku — żaden z kolegów nie był obecny wtedy w Tarnowie, do którego PKU przynależy i w którego starostwie winien składać podanie.

Obecnie doszło do naszej wiadomości, że, ponieważ nie złożyliśmy w czasie do czerwca podań, wszyscy zostajemy wcieleni do pułku i z odroczenia korzystać nie możemy. Rzecz pewna, że takie postawienie sprawy wprawiło w bardzo trudną sytuację kolegów. którzy musieliby przerwać studja, ewentualnie zrezygnować z egzaminów, które mają teraz składać itd. Że o zarządzeniu nie wiedzieliśmy — najlepszym dowodem to, że w Tarnowie nikt podania nie wniósł i że 170 akademików otrzymuje powołanie do wojska".

Spodziewamy się, że Władze wojskowe uwzględnią trudne, a niezawinione położenie akademików, przyczem zaznaczamy, że sprawa ta dotyczy młodzieży akademickiej także i w innych miastach.

Gen. Czikiel rozpoczyna odbywanie kary w twierdzy stanisławowskiej

Jak się dowiadujemy, akta w sprawie wojskowego procesu o zajścia listopadowe zostały w tych dniach przesłane z kancelarji Prezydenta Rzeczypospolitej do sądu wojskowego w Krakowie. Po odrzuceniu zażalenia nieważności przez Najwyższy Sąd wojskowy obrona gen. Czikla wniosła do kancelarji Prezydenta Rzeczypospolitej prośbę o ułaskawienie go. — Obecnie nadeszła do sądu wojskowego odmowna odpowiedź wobec czego gen. Czikel rozpocznie w tych dniach karę 3 miesięcy w twierdzy. Karę tę odbędzie gen. Czikel w największym wojskowym zakładzie karnym w Stanisławowie. Według przepisów o karze twierdzy gen. Czikel będzie przez pierwsze dwa miesiące mógł opuszczać swoją celę na przeciąg 5 godzin dziennie, a przebywać będzie mógł w tym czasie tylko w obrębie twierdzy. W trzecim miesiącu kary będzie mógł gen. Czikel wychodzić również do miasta.

Co do innych zasądzonych oficerów zaznaczyć należy, że po wyroku porucznicy Nowakowski i Skarski odbyli resztę kary, zaś kapitan Obidziński, który miał do odsiedzenia jeszcze krótki areszt, odbył go w sądzie wojskowym w Krakowie, poczem został zwolniony z wojska.

— WŁAMANIE. Komenda Policji Państwowej w Pilźnie doniosła, że w nocy z 14 na 15 bm. nieznani sprawcy włamali się do pracowni krawieckiej Samuela Weinhausera w Pilźnie i skradli większą ilość garderoby męskiej ogólnej wartości 660 zł. Dochodzenia w toku.

— ZNOWU ROWER. W nocy z 14 na 15-go nieznany sprawca skradł Rudolfowi Lewczykowi, zam. przy ulicy Twardowskiego Nr. 51 rower czarny bez marki, pozostawiony w niezamkniętej sieni.

— WYDALIŁA SIĘ Z DOMU. Berta Sieger zam. przy ulicy Dietlowskiej l. 11 zgłosiła w tutejszej policji, że dnia 13 bm. wydaliła się z domu jej służąca Anna Berczyńska (lat 22) rodem z Niepołomic i dotąd nie powróciła.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Kończąca się w dniach najbliższych gościna Jerzego Leszczyńskiego przypomni jeszcze jedną z najlepszych kreacyj artysty, słonecznego wisusa, Gucia w „Ślubach panieńskich". Rola ta nie ma obecnie drugiego równego przedstawiciela na scenach polskich. W arcydziele Fredry prócz dawnych wytrawnych wykonawców Dobrojskiej i Radosta, pp. Kosmowskiej i Jednowskiego grają pp. Zaklicka i Bednarska Klarę i Anielę, Jana p. Senowski; jako Albin przedstawi się pozyskany na sezon bieżący, artysta teatru Bogusławskiego, p. Henryk Rozmarynowski.

Dzisiaj i jutro powtórzenie tryskającej humorem farsy amerykańskiej „Jutro pogoda".

— OPERETKA NOWOŚCI RAJSKA. We czwartek 17 bm. wchodzi na afisz po raz pierwszy słynna operetka Jacobiego „Sybilla" czyli „Romans Wielkiego Księcia", której nadzwyczaj interesujące libretto i oryginalna muzyka oparta na motywach rosyjskich, czynią tę niezwykłą operetkę naprawdę doskonałem widowiskiem. Akcja rozgrywa się w sferach gubernjalnego miasta rosyjskiego z rozlicznemi qui pro quo na tle wielkoksiążęcego romansu z uroczą śpiewaczką. W głównych rolach wystąpią pp. Czernekówna, Halmirska, Jaśkówna, Romaniszyn, Józefowicz, Pilarski (jun.), Stefański, Orliński i inni. Ewolucje układu prof. Piotrowskiego. Balet z udziałem Popielewskiej i Piotrowskiego. Nowe dekoracje pendzla art. mal. F. Leitera według wzroów prof. Wierciaka.

Dyrekcja zawiadamia że od czwartku 17 bm. przedstawienia wieczorowe rozpoczynają się o godz. 7'30 wieczór.

— Z BAGATELI. Dzisiaj we czwartek 17 bm. odbędzie się drugie i ostatnie przedstawienie „Dr Stieglitza" z pp. Berskim i Zbuckim w głównych rolach. Publiczność przyjmowała wczoraj gorącemi oklaskami zarówno wykonawców głównych ról, jak i resztę zespołu w osobach pp. Dąbrowskiej, Stępowskiej, Mrowińskiej, Heniowskiego i innych.

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO

Czwartek: „Jutro pogoda"
Piątek: „Jutro pogoda".

OPERETKA

Czwartek: „Sybilla" (premjera).
Piątek: „Sybilla".

TEATR „BAGATELA"

Czwartek: „Dr Stieglitz".

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „Człowiek bez nerwów". Sensacyjny dramat w 8-miu aktach z Harry Peelm w roli gł.

NOWOŚCI: 1) „Huragan śmierci". Interesujący dramat życiowy w 8-miu aktach. 2) Arcywesoła farsa w 2 aktach.

SZTUKA: „Królowa niewolników" (Księżyc Izraela). Wznowienie wielkiego filmu biblijnego.

UCIECHA: 1) „Zwycięzcy przestworza". (Lot naokoło świata). Dramat ciekawych przygód w 8-miu aktach. 2) „Człowieku nie kąp się". Amerykańska komedja w 2akt ach.

Z sali sądowej.

Proces Steigera

PRZED NADZWYCZAJNĄ KADENCJĄ SĄDÓW PRZYSIĘGŁYCH.

Ze Lwowa donoszą:

Wylosowana ostatnio kadencja sędziów przysięgłych na październik nie zajmie się sprawą Steigera.

Ze względu na dłuższy okres czasu, który rozprawa Steigera zajmie odbędzie się ona przed nadzwyczajną kadencją, do której losowanie sędziów odbędzie się w najbliższym czasie.

Termin rozprawy nie zostanie zmieniony i przypadnie na pierwszą połowę października.

Przygotowania do procesu są w pełnym toku. W jednem z biur sądu karnego przy ulicy Batorego pod nadzorem sekretarza prezydjalnego p. Aksentowicza siostra i kuzynka Steigera pod dyktatem jego młodszego brata przepisują akta sprawy do dyspozycji obrony.

Pos. Łańcucki skazany znowu na 3 lata więzienia

W numerze wczorajszym donosiliśmy o nowym procesie karnym, jaki wytoczony został przed warszawskim Sądem okręgowym pos. St. Łańcuckiemu, a to w dwóch sprawach: o nawoływanie podczas wiecu sprawozdawczego w Warszawie w dn. 27 kwietnia 1924 do obalenia istniejącego w Polsce ustroju społecznego i o ogłoszenie w listopadzie 1922 listu otwartego do prezesa Rady ministrów, również treści rewolucyjnej. Późnym wieczorem zapadł wyrok.

W pierwszej sprawie Łańcucki został skazany na **trzy lata ciężkiego więzienia**, w drugiej natomiast został **uniewinniony**.

Adwokat strzela do świadka

SPRAWA DRA HOFMOKLA-OSTROWSKIEGO.

Swego czasu donosiliśmy o incydencie, jaki rozegrał się na sali sądowej w Warszawie, Podczas jednego z procesów politycznych, w którym występował adwokat dr. Hofmokl-Ostrowski, jako obrońca przy zjawieniu się na sali rozpraw świadka porucznika Jędruszka, obrońca H. ku ogólnemu zdumieniu strzelił doń kilka razy z rewolweru. Jak się potem okazało, strzały były odpowiedzią na zniewagę czynną, której się dopuścił por. J. na doktorze H., za nazwanie go prowokatorem. Ze względu na wyjątkowe okoliczności, wśród których incydent miał miejsce wentylowana była w swoim czasie kwestja, czy nie postawić dra Hofmokla przed sądem doraźnym. Po zarzuceniu tego stanowiska wytoczono mu proces o zbrodnię usiłowanego zabójstwa, który z powodu nadwerężonego stanu nerwowego oskarżonego został przed ferjami odroczony. Obecnie — jak donoszą — sprawa dra H. będzie rozważana przez sąd okręgowy karny w Warszawie w dniu 16 listopada br. Oskarżonego będzie bronił m. in. prezes Izby Adwokackiej we Lwowie dr. Grek.

Dr. Hofmokl-Ostrowski jest Lwowianinem z pochodzenia i długie lata przed wojną redagował „Reichsgezetzblatt“ we Wiedniu. Po wojnie osiadł w Warszawie, gdzie zajął poważne stanowisko wśród tamtejszych obrońców, jako prawnik i autor publicystycznych prac z dziedziny kryminalistyki.

Mundantka adwokacka skazana na rok więzienia

Z Nowego Sącza donoszą:

Przed tutejszym sądem karnym toczyły się w dniach 10 i 11 bm. dwie sensacyjne rozprawy, pierwsza przeciw **Annie Nowackiej**, mundantce tut. adwokata dra Józefa Łodygowskiego, o przestępstwo z par. 203 uk., popełnione przez wyłudzenie pieniędzy od świadków celem rzekomej interwencji u dotyczącego sędziego, by w ten sposób uzyskać dla nich mniejszą karę względnie ulgi w odsiadywaniu kary więziennej — druga przeciw samemu dr **Łodygowskiemu** za namawianie do fałszywych zeznań świadków celem odciążenia winy Nowackiej.

Nowacka, która stawała przed trybunałem, została skazana na 1 **rok więzienia z obostrzeniami.**

Dr Łodygowski stawał przed sądem przysięgłych i został **uwolniony** od winy i kary. Ława zatwierdziła pytanie o oszustwo tylko 5 głosami. Dra Łodygowskiego bronił dr Marek z Krakowa.

Rozprawa o obrazę czci

Wczoraj odbyła się w krakowskim sądzie okręgowym karnym przed ławą przysięgłych rozprawa prasowa przeciw Tomaszowi Grydze, majstrowi krawieckiemu, oskarżonemu przez krawca Piotra Górkę o obrazę czci, popełnioną drukiem. Gryga w rubryce „nadesłane“ Naprzodu ogłosił oświadczenie, zarzucające Górce, że namówił swych praktykantów do kradzieży cegieł z budowy na Gródku których to cegieł następnie użył do wystawienia pieca, dalej, że przywłaszczył sobie 10 dolarów, nadesłanych z Ameryki dla ucznia jego Sztaby a wreszcie, że Górka ma na sumieniu różne sprawki.

Obrona Grygi zaofiarowała dowód prawdy, przyczem przesłuchano szereg świadków. Również z odczytanych aktów sądu powiatowego okazało się, że Górka został wyrokiem tego sądu skazany na 7 dni aresztu za przywłaszczenie sobie 10 dolarów, nadeszłych do Sztaby. Po przeprowadzonej rozprawie sędziowie przysięgli jednomyślnie zaprzeczyli pytania co do winy Grygi, wobec cego został on uwolniony.

Przewodniczył sso. Lizak, wotowali sso. dr Wątor i sso. dr Stolyhwo, oskarżyciela prywatnego zastępował adw. dr Figiel, bronił Grygę adw. dr Rozmarynowicz.

Z kraju.

ANTYSEMICKIE PRAKTYKI W SZKOLE POWSZECHNEJ W WISNICZU. (Kor. wł.). W tutejszej szkole powszechnej, znanej już po przednio z praktyk antysemickich grona nauczycielskiego, zapragnęły świeżych laurów na polu szykanowania dzieci żydowskich nauczycielki pp. Urbańska, Stochówna i Kalitowa (żona znanego na tutejszym gruncie „bohatera narodowego“). Pierwsze dwie z tych pań rażą pejsy dzieci z domów ortodoksyjnych, a p. Kalitowa zabrania dzieciom noszenia nakrycia na głowie. Rodzice żydowscy interwenjowali w tej sprawie u dyrektora szkoły, ale to nic pomogło. Wobec tego ma być przeciw nauczycielkom, zmuszającym dzieci do naruszania żydowskiego rytuału, wniesione doniesienie o nadużycie władzy urzędowej. — Nikogo nie można i nie wolno, szanowne panie, zmuszać do obcinania pejsów lub nienakrywania głowy. Niejeden rytuał religijny (nie tylko żydowski), wydaje się ignorantom śmiesznym, ale nie wynika z tego, aby byle ignorantowi wolno było gwałcić zwyczaj, który dla odnośnej osoby posiada wielkie wewnętrzne znaczenie. Spodziewamy się, że Władze szkolne pouczą panów i panie w Wiśniczu o obowiązkach na uczycieli i o elementarnych zasadach Konstytucji.

GIMNAZJUM HEBRAJSKIE W WILNIE. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego udzieliło koncesji na otwarcie i prowadzenie w Wilnie w ciągu roku szkolnego 1925/26 gimnazjum żeńskiego ośmioklasowego typu humanistycznego z językiem wykładowym hebrajskim, o urzędowej nazwie „Gimnazjum hebrajskie żeńskie „Tuszyja“ w Wilnie.

BEZDOMNOSC W WARSZAWIE. Ogólny wykaz bezdomnych w Warszawie przedstawia się w tej chwili następująco:

Wszystkich razem jest 2029 osób: z tego: na Żoliborzu 1362, na Powązkach (przeważnie emigranci) 493, na Woli 174. Pozatem, jak Kom. Opieki Czerw. Krzyża nad bezdomnymi przewiduje, przed zimą, przybędzie jeszcze około 800 osób, przeważnie eksmitowanych z takich domów, które albo już się walą, albo uznano stan ich za groźny.

MONARCHISCI POLSCY PRZY PRACY. W czasie pobytu p. Prezydenta Wojciechowskiego w Poznaniu monarchiści tamtejsi rozrzucali odezwy pod hasłem: „Polska, aby żyć, musi być silną monarchją dziedziczną“. Policja skonfiskowała odezwy i przyaresztowała agitatorów.

KUPON Nr. 10

dla IV konkursu **Łamigłówek**

Nowego Dziennika

Węgry - obrońcami... mniejszości narodowych

Genewa, 14 września.

Stare przysłowie francuskie powiada, że „dzień dniowi nie równy“ (les jours se suivent, mais ne se ressemblent pas). Historja powtarza nam codziennie tę banalną prawdę. Musiałem o niej pomyśleć, słuchając dziś wspaniałej mowy reprezentanta Węgier, hrabiego Apponyi'ego, a szczególnie tej części, która była poświęcona obronie praw mniejszości narodowych.

Któżby dziesięć lat temu przypuścił, że Węgry staną się najgorliwszymi obrońcami mniejszości narodowych? Pamiętamy wszak wszyscy jeszcze, starzy i młodzi, niesłychanie brutalne praktyki węgierskiej „madziaryzacji“, przypominamy sobie słynne węgierskie spisy ludności i statystyki — wykazujące, jak na dłoni, że wszyscy Słowacy, Kroaci, Niemcy, Rumuni, Czesi itd., zamieszkujący państwo węgierskie są — Węgrami. Nie zapomnieliśmy owych węgierskich funkcjonarjuszów kolejowych i rządowych, którzy za żadne skarby świata nie chcieli z obcym mówić inaczej jak po węgiersku i których jedyną i uniwersalną odpowiedzią było „nem tudom“... Czyż trzeba zresztą sięgać wspomnieniem w przeszłość? Dzisiejsze Węgry Horthy'ego nie są chyba przykładem tolerancji i wolności. Co się więc stało? Ot, czasy się zmieniły. Węgry zredukowane do granic etnograficznych nie mają już kogo „madziaryzować“, a znalazły się zato same w państwach ościennych jako mniejszość. Tem się więc tłumaczy, że hrabia Apponyi występuje dziś przed Ligą nie jako obrońca węgierskiej mniejszości — broń Boże! — lecz jako opiekun mniejszości narodowych, rasowych i religijnych całego świata. Historja jest wspaniałym pedagogiem, tylko niestety mało kto słucha jej mądrych wskazówek. W każdym razie fakt ten winien dla mniejszości — wobec niewielu zadość uczynień jakiemi narazie się mogą cieszyć — być pewną pociechą moralną. Hrabia Apponyi jest nie bylejakim adwokatem. Z zapartym oddechem słuchają tu wszyscy słów tego wysokiego starca o sławnej, historycznej przeszłości. A warto ich słuchać, gdyż nacechowane są głębokiem doświadczeniem i wielką mądrością polityczną. „Leży w interesie spoistości wewnętrznej każdego kraju i w interesie pokoju całego świata“ — powiada hrabia Apponyi, — „by mniejszości cieszyły się nietylko pełnią praw zagwarantowanych im traktatami, lecz by miały wewnętrzne przekonanie, że na wypadek sporu sprawy ich nie będą traktowane przed trybunałem politycznym, lecz przed trybunałem czysto prawniczym. W delikatnych sprawach mniejszości jest bowiem moment psychologiczny bodaj czy nie ważniejszy niż sama decyzja“. I mówiąc o zmianie procedury w traktowaniu spraw mniejszości przez Radę proponował hr. Apponyi, między innemi, by — ilekroć powstanie wątpliwość prawna i jedna ze stron interesowanych tego zażąda — konsultacja Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości stała się obowiązującą, a nie jak dotychczas, fakultatywną. Burzliwe oklaski trybun podkreśliły w sposób charakterystyczny, jak bardzo podziela to zdanie opinja publiczna.

Lecz uwagi o mniejszościach były jeno wstępem do wielkiej mowy politycznej, wygłoszonej dziś przez hr. Apponyi'ego. Jej część główna, poświęcona była przedmiotowi toczącej się obecnie dyskusji, tj. sprawie protokołu. Po mowach Chamberlain'a, Paul-Boncour'a, Skrzyńskiego i Benesza była ona niezaprzeczenie najdonioślejszą i najciekawszą. Apponyi wypowiedział się za protokołem i podkreślił, że nie wierzy, by w wschodniej Europie mogły dojść do skutku umowy partykularne, zapewniające pokój. Z szczególnym naciskiem mówił o rozbrojeniu i zaproponował poprawkę do rezolucji delegata hiszpańskiego (która uchwalenie — jak to już donosiłem — zakończy dyskusję generalną), żądającą nakazania Radzie natychmiastowego zajęcia się pracami przygotowawczemi do konferencji rozbrojeniowej. Przyjęcie tej poprawki nie wydaje się prawdopodobnem, jakkolwiek mowa Apponyi'ego wywarła bardzo głębokie wrażenie i przyjęta została długotrwałemi oklaskami.

M. Kahany.

Zapatrywania Berlina na pakt wschodni i zachodni

Gdańsk, 16. 9 PAT. Dzisiejsza „Danziger Ztg.“ zamieszcza obszerny telegram z Berlina, odzwierciedlający zapatrywania berlińskich sfer miarodajnych na sprawę układu o bezpieczeństwie. Niezwykle interesujące wynurzenia te podają, że system proponowany przez Francję w odniesieniu do układu wschodniego doprowadziłby faktycznie do tego, że Niemcy byłyby zasadniczo związane obecnym stanem rzeczy, a wszelkie próby w kierunku zmiany granic na wschodzie spotkałyby się natychmiast z oporem ze strony koalicji mocarstw europejskich. Dotychczasowe usiłowania, podejmowane w tym względzie przez Francję, wskutek kategorycznego oporu Anglji spełzły na niczem, jednakże konsekwentne stanowisko Anglji w tej sprawie dzięki nieustannym wysiłkom polskiego ministra spraw zagranicznyych zaczyna jak się zdaje, w ostatnich dniach ulegać zmianie. Wywiad udzielony przez ministra Skrzyńskiego paryskiemu „Matinowi“ pisze „Danziger Ztg.“, jest w tej mierze bardzo znamienny, dowodzi bowiem, że mamy tu do czynienia z połączeniem układu zachodniego ze wschodnim jednak Niemcy, które w tej sprawie mają decydujący głos, stoją nadal na stanowisku, że to połączenie układów jest dla nich niemożliwe do przyjęcia. Niemcy nigdy i pod żadnym warunkiem nie mogą się zgodzić na uznanie obecnych swych granic na wschodzie i na ich utrwalenie.

Międzynarodowy kongres dziennikarzy

Projekt delegata chilijskiego do Ligi narodów.

Genewa, 16 9. PAT. Na środowem posiedzeniu Zgromadzenia Ligi narodów po rumuńskim ministrze spraw zagranicznych Duci, zabrał głos przedstawiciel Haiti Dore i przedstawił rezolucję, na mocy której dotychczas istniejące podręczniki historji miałyby zostać przejrzane i uzupełnione. Następnie przedstawiciel Chili Yanez proponował zwołanie międzynarodowego kongresu dziennikarzy, na którym poruszonoby sprawę rozbrojenia. W dniach najbliższych nie odbędzie się żadne zgromadzenie plenarne.

Włochy nie aprobują polityki francuskiej

Rzym, 16 9. PAT. W sprawie paktu gwarancyjnego, pisze „Massagero“: Włochy wezmą udział w konferencji i przystąpią do paktu, ale nie pójdą za podszeptami francuskiemi, co do zwołania konferencji ubocznej, na której połączonoby omówienie granic Brenneru z granicami Polski i Czechosłowacji. Włochy skłonne są uznać prawa do bezpieczeństwa Polski i Czechosłowacji, mimo, że Czechosłowacja dziś nie kładzie wielkiej wagi na przyjaźń Włoch. Atoli Włochy nie chcą połączenia kwestji omawiania granic Brenneru z granicami Polski i Czechosłowacji, ponieważ poza ogólnymi zobowiązaniami paktu gwarancyjnego nie chcą przyjmować żadnych zobowiązań. Francja pozostaje w stosunku przymierza do Czechosłowacji i w przyjaznych stosunkach politycznych i wojskowych do Polski. Włochy natomiast pozostają w stosunku dobrej przyjaźni do Polski i w poprawnych stosunkach do Czechosłowacji. Z tego powodu polityka obu państw łacińskich Francji i Włoch będzie musiała pójść swojemi drogami.

Czy Anglja przystąpi do paktu wschodniego?

Paryż, 16. 9 PAT. „Le Gaulois“ przypomina punkty widzenia Londynu, Berlina, Pragi i Warszawy w stosunku do kwestji bezpieczeństwa na zach. i wsch. pisze, iż sposób w jaki te trudności zostaną rozstrzygnięte wykaże czy Anglja jest skłonną przystąpić do systemu układów regionalnych, zapewniających pokój europejski. Przy tej sposobności okaże sie również stopień szczerości zamiarów Rzeszy, gdyż być może zaggerowane przez Niemcy rokowania w sprawie paktu bezpieczeństwa miały jedynie na celu uzyskanie wolnej ręki nad „Wisłą“.

Udział Włoch w konferencji

Genewa, 16 9. PAT. Wedle informacji z kół tutejszej delegacji włoskiej zdaje się nie ulegać wątpliwości, że Włochy w takiej czy innej formie wezmą udział w konferencji ministrów spraw zagranicznych w sprawie paktu bezpieczeństwa.

Numerus clausus na Węgrzech

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 9 (M.) Z Genewy donosi ŻAT: Komisja rzeczoznawców Ligi narodów rozpatrywała skargę przedstawicieli mniejszości narodowych na Węgrzech przeciwko numerus clausus. Skarga ta będzie rozpatrywaną na plenum Ligi.

Przeciw rozporządzeniu o spoczynku niedzielnym w Saloniki

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 9 (M) Z Genewy donosi ŻAT: Lucien Wolf interwenjował u delegata greckiego przy Lidze narodów p. Fentisa w sprawie wprowadzenia odpoczynku niedzielnego w Salonikach, wskazując, iż to zarządzenie przyczyni się nietylko do zrujnowania ekonomicznego ludności żydowskiej miasta, ale także zatamuje rozwój miasta. Delegat Fentis przyrzekł, iż będzie interwenjował u rządu greckiego w celu zniesienia powyższego rozporządzenia.

Z giełdy

— GIEŁDA KRAKOWSKA z 16 bm. (w nawiasie kursy z 15 bm.) P. Bank Przemysłowy 0.13, Bank Małopolski 0.32 (0.33), Pharma 1.20, Zieleniewski 11—11.50, P. Nafta 0.24, Azot 0.15, Piasecki 1.28—1.30.

Dolar w obrotach prywatnych 6.20—6.25.

Giełda warszawska z dnia 16 b. m. (PAT.) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz 5·97, 5·93 pożyczka złota — pożyczka dolarowa 374·85, — —

Czeki: Belgja tranz. 25·69. Holandja tranz. 236·20 Londyn tran. 28·43 Nowy Jork tranz. 5·85 Paryż tranz. 27·[illegible], Praga tran. 17·38, Szwajcarja tranz. 113·19 Wiedeń tranz. 8·95, Włochy tranz. 22·60

Akcje. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków — Bank Przemysłowy Lwów 0·2[illegible], BankZw. Sp. Zar. Poznań 6— [illegible] 0·[illegible], Wild 2·10, Cukier Warszawa 1·35, Cegielski 0·31, Ursus 0·45, Parowozy 0·20, Zawiercie 7·50 Żegluga 0·1[illegible], Polska Nafta 0·47, Siła i Światło 0·20 Ćmielów 0·13, Starachowice 1·05, Pocisk 1·20, Zieleniewski 10·20, Żyrardów [illegible]·50, Chodorów 2·70

Giełda wiedeńska z dnia 16 b. m. (PAT) **Dewizy.** Amsterdam 284[illegible], Zagrzeb [illegible] Belgrad 126[illegible], Berlin 168[illegible], Bruksela 3074, Budapeszt 9924, Bukareszt 34[illegible], Chrystjanja 16060, Kopenhaga 17330, Londyn [illegible], Madryt [illegible], Medjolan 2[illegible], Nowy Jork [illegible], Paryż 33[illegible], Praga [illegible], Sofja 512, Sztokholm 18[illegible] Warszawa 118·7[illegible]—120 [illegible] Zurych 13[illegible], Dolary 7[illegible], belgijskie [illegible], bułgarskie [illegible], duńskie [illegible] marki niemieckie 16[illegible], angielskie [illegible], francuskie [illegible], holenderskie [illegible], włoskie [illegible], jugosłowiańskie 1[illegible], norweskie [illegible] polskie 120—, rumuńskie [illegible], szwedzkie 18[illegible], szwajcarskie 13[illegible] hiszpańskie 10[illegible] czeskie 20[illegible], węgierskie [illegible] tureckie [illegible].

[illegible] 130,— Silesja [illegible] [illegible] 136 [illegible] [illegible], [illegible] 938, [illegible] [illegible] Bank Małopolski [illegible] [illegible] hipot. [illegible]

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 2[illegible], [illegible] [illegible] losy tureckie [illegible]—, Bodenkredit [illegible]— austr. [illegible] kred. 12[illegible] koleje austr. [illegible].

Zurych, 16. 9 PAT. Paryż 24.45, Londyn 25.11, Nowy Jork 5.18.2, Belgja 22.55, Włochy 21.05, Hiszpanja 74.71, Holandja 208.30, Berlin 1.23.3, Wiedeń 73.05, Sztokholm 139, Oslo 110.75, Kopenhaga 127.75 Sofja 3.75, Praga 15.35, Warszawa 87.50, Budapeszt 0.72.7, 9.22.5, Ateny 7.50, Konstantynopol 2.93 Bukareszt 2.55, Helsingfors 13.05, Buenos Aires 208.50. Tendencja spokojna.

Wyjazd Caillaux'a do St. Zjednoczonych

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż, 16 9. (M) Angielski prezydent ministrów Baldwin wyjechał dziś z Paryża do Londynu.

Caillaux wyjechał dziś do Orleanu, skąd wieczorem wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych. Przed wyjazdem odbył ostatnią konferencję z premierem Painlevem i b. przewodniczącym komisji parlamentu dla spraw finansowych, Oriolem. Caillaux zabawi w Stanach Zjednoczonych przez 3 tygodnie i z początkiem października wróci do Paryża.

Francuski bilans handlowy aktywny

Paryż, 16. 9 PAT. Wartość wwozu w ciągu 8 pierwszych miesięcy roku bieżącego wynosi 25.167 mil. franków, wartość zaś wywozu 28.367 mil. franków.

Medyna zajęta przez Wahabitów

Londyn, 16 9. PAT. Wiadomości z Kairo potwierdzają, że Wahabici zajęli Medynę. Zajęcie miasta nastąpiło bez walki. W czasie wmarszu Wahabitów do miasta nie przyszło do żadnych wykroczeń ani przeciw świętym miejscom, ani też przeciw ludności miejscowej.

* * *

Napad Druzów na francuską ekspedycję automobilową

Paryż, 16. 9 (M.) Z Damaszku donoszą, że banda Druzów złożona z przeszło 1.000 osób napadła na francuską kolonnę automobilową. Jeden pułkownik francuski został zabity oraz dwóch oficerów angielskich. W napadniętej ekspedycji brali udział amerykańscy członkowie komisji finansowej.

Zamach na prezydenta Meksyku

Nowy Jork. 16 9. PAT. Na prezydenta Meksyku Callesa dokonany został osobliwego rodzaju zamach. Kiedy prezydent wszedł do Stadjonu, zeskoczył pewien nieznany człowiek z galerji, przyczem nastąpiła eksplozja. wskutek której ów człowiek został rozszarpany. Prezydent wyszedł bez szwanku. Przypuszczają, że sprawca amachu miał przy sobie bombę, która przy skoku eksplodowała.

Wydalenie arcybiskupa z granic Czechosłowacji

Budapeszt, 16. 9 PAT. Agencja węgierska donosi: Władze czeskie wydaliły pod eskortą na terytorjum węgierskie arcybiskupa grecko katolickiego w Ungwarze Pappa W związku z tem „Pester Lloyd" pisze: Wydalenie arcybiskupa Pappa jest aktem niesłychanego gwałtu przeciwko autorytetowi kościoła katolickiego. Pozatem akt ten może doprowadzić do pogorszenia się stosunków Watykanu z Pragą. Arcybiskup Popp rezydował od 30 lat w Ungwarze, gdzie prawo pobytu jego było już przy rządach czeskich zatwierdzone przez władze municypalne. Minister spraw wewnętrznych unieważnił jednak decyzję tych władz. Przeciwko tej decyzji wniesiono skargę apelacyjną, a rozprawa wyznaczona została na połowę października. Tymczsem wydalenie nastąpiło przed rozpoczęciem się procesu w trybunale apelacyjnym. Węgierska policja pograniczna z początku odmówiła przyjęcia obywatela cjeskiego, później jednakże zezwoliła na przekroczenie granicy przez arcybiskupa który znajdował się w stanie całkowitej depresji.

Delegacja węgierska na zjeździe unji międzyparlamentarnej

Budapeszt, 16. 9 PAT. Dziś rano wyjeżdża do Waszyngtonu węgierska delegacja na zjazd unji międzaparlamentarnej. Węgierska delegacja chce poruszyć szczególnie sprawy mniejszości węgierskiej, twierdząc, że ejj położenie w państwach, sąsiadujących z Węgrami pogarsza się.

Benicky pozostanie we więzieniu

Budapeszt, 16. 9 PAT. Prawny następca b. ministra Benicky'ego, skazanego na 3 lata więzienia zaprotestował przeciwko natychmiastowemu uwięzieniu skazanego. Sąd na dzisiejszem posiedzeniu postanowił zatrzymać Benicky'ego nadal w więzieniu.

Z OSTATNIEJ CHWILI.

Rozprawa przeciw Steigerowi odbędzie się 12 października

(Telefonem od naszego korespondenta)

Lwów, 16 września. (Tel. wł.) Termin rozprawy przeciwko Steigerowi został definitywnie ustalony na dzień 12 października. Przewodniczącym rozprawy będzie radca Franke, oskarżać będzie zapewne prokurator Hryniewiecki, który jest jedynym prokuratorem ukraińskim we Lwowie.

Rozprawa odbędzie się przed wylosowaną już ławą przysięgłych a nie przed nadzwyczajną.

(Zob. wiadomość na stronie 5-tej, którą otrzymaliśmy wcześniej od wiadomości powyższej. — Red.)

Numerus clausus na uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie

Lwów, 16 września. (Tel. wł.) Na uniwersytecie Jana Kazimierza stosowany jest w tym roku bezwzględny numerus clausus. Na wydziale prawniczym na 200 podań studentów żydowskich uwzględniono pięćdziesiąt kilka. Ogółem przyjęto na pierwszy semestr wydziału prawniczego ponad 300 studentów, mimo, iż ustalono 600 miejsc. Na wydziale medycznym przyjęto tylko 12 Żydów, przyjęto natomiast wszystkich Polaków i Ukraińców bez względu na ich kwalifikacje (matura z odznaczeniem).

Zgon Leona Falla

Wiedeń, 16. 9 PAT. Znany kompozytor operetkowy Leon Fall zmarł tej nocy.

Kronika telegraficzna

Wiedeń, 16. 9 (D). Z Konstantynopola donoszą, że sowiecka flota czarnomorska przybędzie tam w najbliższych dniach. Władze tureckie przygotowują uroczyste przyjęcie dla floty sowieckiej.

— Malvy został wybrany przewodniczącym komisji finansowej izby deputowanych.

— Dwie rosyjskie łodzie torpedowe, należące do floty morza Czarnego wyjechały z Sebastopola do Włoch, celem zrewizytowania włoskich okrętów wojennych w Leningradzie.

— Miasto Malodzik w pobliżu Angory zostało zniszczone pożarem.

PO ZAMKNIĘCIU KRONIKI.

— **ŻYD. TOW. GIMN.**. komunikuje: Dziś, we czwartek o godzinie 4 popołudniu rozpoczynają się lekcje kursu dzieci pod kierownictwem p. Rubinsteina.

Konferencja p. Luciena Wolfa z min. Skrzyńskim

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 16. 9 (M.) Z Genewy donosi ŻAT: Pan Lucien Wolf przebywający w Genewie jako delegat Jewish Foreign Comitee odbył konferencję z min. Skrzyńskim. w czasie której zainterpelował w sprawie porozumienia polsko żydowskiego. P. Wolf zwrócił uwagę na wzrastające niezadowolenie z powodu niewprowadzenia w życie porozumienia polsko żydowskiego. W odpowiedzi min. Skrzyński zapewnił Luciena Wolfa, że odroczenie wprowadzenia w życie ugody polsko żydowskiej tłumaczy się koniecznością przeprowadzenia niektórych punktów w drodze ustawodawczej, co z powodu feryj letnich było dotąd niemożliwem.

Rozporządzenie min. oświaty w sprawie chederów

Warszawa, 16 9. PAT. Pan minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego wydał polecenie, aby szkoły wyznaniowe żydowskie utrzymywane przez centralną organizację żydów-ortodoksów w Polsce (Szlome Emune Isroel), w których obok przedmiotów judaistycznych uczą się dzieci i przedmiotów innych w języku polskim w conajmniej 12 godzinach tygodniowo, były uważane za szkoły, do których uczęszczanie zwalnia dzieci od obowiązku uczęszczania do publicznych skół powszechnych.

Treść noty francuskiej do Niemiec

(Telefonem od naszego korespondenta).

Berlin, 16. 9 (T.) Dziś został ogłoszony tekst zaproszenia francuskiego do Niemiec w sprawie wzięcia udziału w konferencji w sprawie paktu bezpieczeństwa. Nota wskazuje, że po ukończeniu konferencji prawników w Londynie, Francja i sojusznicy postanowili nie przeciągać dalszej korespondencji lecz przystąpić do ustnych rokowań i w tym celu zapraszają Niemcy na konferencję któraby się miała odbyć z końcem września lub z początkiem października w państwie neutralnem, najlepiej w Szwajcarji. Francja i sojusznicy wyrażają nadzieję, że Niemcy przyjmą zaproszenie i że konferencja wyda pozytywne rezultaty.

ODPOWIEDŹ NIEMIECKA 23 WRZEŚNIA.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Berlin, 16. 9 (T.) Dnia 23 bm. zbiera się komisja spraw zagranicznych Reichstagu. W tym dniu zostanie też ogłoszona odpowiedź niemiecka na zaproszenie sojuszników

Mussolini przyjedzie

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Genewa, 16. 9 (K.) Ostatnie wiadomości z Rzymu brzmią w ten sposób, jakoby Mussolini miał przecież wziąść udział w obradach sprzymierzonych z Niemcami.

Kompromisowy wniosek turecki w sprawie Mossulu

Genewa, 16 9. PAT. Donoszą z miarodajnego źródła, że zgłoszony przez delegację turecką kompromisowy projekt, odstępujący południową część zakwestjonowanych terytorjów Mossulu Irakowi, oraz projekt paktu gwarancyjnego między Irakiem, Turcją i Persją nie spotkał się z przychylną oceną delegacji angielskiej, która zdecydowana jest propozycje tureckie odrzucić.

Zwycięska ofenzywa francuska w Marokku

(Telegram własny „Nowego Dziennika")

Paryż, 16. 9 (M). Z Marokka donoszą: Ofensywa francuska została dziś po przerwie na nowo podjęta i rozwija się pomyślnie. W dniu dzisiejszym wojska francuskie po odpowiedniem przygotowaniu artyleryjskiem sforsowały masyw górski Bibame.

Sytuacja jednak wojsk hiszpańskich w zatoce Alhucemas jest trudna i nie ejst wykluczonem, że wojska hiszpańskie będą musiały ponownie ustąpić na okręty.

Fenz, 16. 9 PAT. Francuski komunikat wojenny: Zdobyliśmy w brawurowym ataku posterunek i miejscowość Mezraua Nieprzyjaciel cofa się w popłochu w kierunku północnym. Straty francuskie są nieznaczne.

Rozkład jazdy pociągów osobowych
ważny od 5 czerwca 1925 r.

Odjazd z Krakowa do	Godzina	Przyjazd do Krakowa z	Godzina
Warszawy Z. (sezon)	0·30	**Lwowa**	6·22
Wiednia	0·50	**Piotrowic**	1·48
Lwowa (Bukaresztu)	2·20	**Wiednia**	1·48
Zakopanego	2·35	**Warszawy** (sezon)	2·08
N. Sącza p. Tarnów	2·50	Łodzi	5·06
Krynicy (sezon)	2·50	Krynicy przez Tarnów	5·30
Niepołomic (sezon)	4·10	Zakopanego	5·40
Piotrowic-Katowic	4·20	Poznania	5·58
Lwowa	6·35	**Warszawy**	6·15
(Poł. do N. Sącza)		Słotwiny-Brzeska	6·30
Katowic Z.	7·00	Lwowa	6·43
Piotrowic	7·12	N. Sącza p. Chabówkę	6·50
Zakopanego	7·30	Kocmyrzowa-Grzegórzki	6·55
Lwowa	7·40	Dziedzic	7·20
Oświęcimia p. Skawinę	8·10	Wieliczki	7·22
z Krakowa-Płaszowa		Rozwadowa	7·40
Wieliczki	8·20	Oświęcimia p. Skawinę	7·47
Warszawy Z	8·45	Warszawy	8·15
N. Sącza via Sucha	8·50	via Radom-Dęblin	
Kocmyrzowa z Grzegórz.	9·20	Niepołomic	8·15
Poznania Z. p. Katowice	10·05	Katowic	8·20
Żywca	10·20	Piotrowic	9·15
N. Sącza p. Tarnów	11·05	Lwowa	9·45
Krynicy	11·?5	**Gdańska**	10·05
Lwowa	11·45	Cieszyna	10·40
Lwowa	13·15		
Katowic	13·30	Wieliczki	12·20
Zakopanego N. Sącza	13·30	Kocmyrzowa	12·30
Kocmyrzowa	13·40	**Katowic** (Berlina)	12·50
Wieliczki	13·50	Lwowa	13.40
Słotwiny Brzeska	14·00	Zakopanego	15·05
(w soboty)		Skawiny	15·15
Warszawy Z.	14·10	Piotrowic	15·15
Oświęcimia p. Skawinę	14·16	Tarnowa-Krynicy	15·45
Piotrowic	14·20	Katowic	16·15
Niepołomic	14·30	**Lwowa** (Bukaresztu)	16·15
Przemyśla	15·25	Warszawy	16·43
(Poł. do N. Sącza)		Niepołomic	17·00
Trzebini	16·15	Lwowa	17·25
Słotwiny-Brzeska	16·25	Wieliczki	18·45
(codziennie prócz sobót)		Kocmyrzowa	19·00
Katowic (Berlina)	16·56	so Grzegórzek	
Wiednia z Bielska posp	17·55	Piotrowic	19·15
Bielska (Cieszyna)	17·55	N. Sącza p. Chabówkę	20·20
Gdańska	19·00	Poznania przez Katowice	20·37
Katowic	19·15	Przemyśla	20·50
Warszawy	19·15	**Zakopanego**	21·00
Bochni	19·20	Katowic	22·10
Warszawy Z.	19·30	**Lwowa**	21·48
Nowego Sącza	19·30	Żywca	22·50
Rozwadowa	20·05	**Warszawy**	23·05
Wieliczki	20·10	**Zakopanego** (sezon)	23·20
Kocmyrzowa z/Grzegórz.	20·08	**Krynicy** (sezon)	23·47
Lwowa	20·50		
Bielska-Cieszyna	21·51		
Łodzi	21·45		
Poznania p. Katowice	22·20		
Krynicy i N. Sącza	22·25		
Lwowa	23·20		
Zakopanego	23·35		
Warszawy	23·55		

UWAGA: Wyrazy, wydrukowane tłustym drukiem oznaczają pociągi pospieszne.
Z. oznacza odjazd z dworca Zachodniego
Przy pociągach kursujących w czasie od 5 czerwca do 30 września dodano w nawiasie sezon.

Drobne ogłoszenia

Student filozofji znający język angielski i hebrajski poszukuje lekcji w zakresie gimnazjum. Zgłoszenia Zyła, Chodkiewicza 10 dla „Eaes“.

Stow. żydowskich rękodzielników w Krakowie, ulica Podbrzezie 6, poszukuje do natychmiastowego wstąpienia sekretarza, obznajomionego w prowadzeniu ksiąg stowarzyszenia, wszelkich rekursów, podań itp. Oferty wraz z podaniem warunków należy złożyć w Sekretarjacie Stow. od godz. 7—8 wieczorem.

We środę 9 bm. zginęła na dworcu kolejowym w Krakowie o godz. 8 wieczór paczka zawierająca 56 m inletu. Ktokolwiekby wiedział o wyżej wspomnianej paczce zechce łaskawie donieść na adres: Kalfus, Irachauz w Bochni, gdzie otrzyma stosowne wynagrodzenie.

Unieważnia się zgubiony portfel z książeczką wojskową na nazwisko Leibuś Ajzenberg ur. 1900 r. w Radomiu.

Redaktor nacz.: Dr. W. Berkelhammer. — Redaktor odpow.: Zygfryd Moses. — Nowa Drukarnia Dziennikowa, Kraków, Orzeszkowej 7.